

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Stredná odborná škola strojnícka, ul. Športová 1326, Kysucké Nové Mesto
4. Názov projektu	Zvyšovanie kompetencií žiakov v Strednej odbornej škole strojníckej.
5. Kód projektu ITMS2014+	312011ACC2
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy.
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Edita Kormanová
8. Školský polrok	01.09.2022-31.01.2023
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://www.sossknm.sk/pre-ziakov/pedagogicke-kluby/

10.

Úvod

Čitateľská gramotnosť predstavuje porozumenie, aplikovanie a posudzovanie textu za účelom dosiahnutia cieľov jedinca, rozšírenie jeho znalostí a potenciálu a aktívnu účasť v spoločnosti. Vychádzajúc z odporúčania Strategického rámca Európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) sme zostavili plán rozvoja čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia ako prierezovej témy.

ET 2020 odporúča:

1. Čitateľská gramotnosť je nevyhnutnou podmienkou pre získanie kľúčových kompetencií a pre dosiahnutie ďalších dôležitých cieľov vzdelávania a odbornej prípravy. Odporúčanie ET 2020: zavedenie nových foriem učenia, využívanie nových výučbových technológií, ktoré zvyšujú úroveň čitateľskej gramotnosti. Pedagogickým zamestnancom sa odporúča pracovať v tímoch, v ktorých bude prebiehať vzdelávanie vedúce k zvýšeniu úrovne gramotnosti prostredníctvom zdieľania poznatkov, vo forme Best Practice, Odborných pedagogickým skúseností a pod.
2. Čitateľskú gramotnosť je potrebné rozvíjať prierezovo, naprieč vzdelávacími oblasťami.

Plán pedagogického klubu bol zostavený aj na základe skúseností európskych SOŠ, ktoré odporúča ET 2020:

- Tréning porozumenia informatívnych textov
- Tréning čitateľských stratégií,
- rozvoj metakognície,
- špirálovitý nácvik -3S,

- Aplikácia autentických didaktických situácií v rozvoji čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia, a ďalšie.

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy je vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, 3C ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ v Systéme duálneho vzdelávania, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre predmetné vzdelávacie oblasti.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Varianta klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia v rámci vzdelávacích oblastí, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),
- Vytvárať syntézu poznania.

Ďalšie činnosti, ktoré sú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedia a štúdium odbornej literatúry,

Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia- prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami: práca s odbornými zdrojmi, analyticko- prieskumná činnosť, dobrá prax v oblasti predmetnej gramotnosti, tvorivé dielne a inovácie.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, Best Practice, analýza, tvorivosť.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy. Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť je univerzálna technika, ktorá robí žiaka schopným nielen prečítať slová, vety a celé texty, ale aj pochopiť prečítané a ďalej s obsahom a získanými informáciami pracovať.

Pri takomto chápaní problematiky čitateľskej gramotnosti je podstatné porozumenie textu a

používanie informácií z neho. Súčasťou čitateľskej gramotnosti je rozvoj komunikatívnych kompetencií žiaka, jeho čitateľské schopnosti a zručnosti, čitateľské návyky, záujmy, postoje, motivácia k čítaniu a získané vedomosti.

Čitateľskú gramotnosť je potrebné vnímať ako kompetenciu k celoživotnému učeniu a rozvíjať na princípe medzi-predmetových vzťahov. Žiak si uvedomuje potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobnostného rozvoja, dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa, dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať, kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti.

Jadro:

Popis témy/problém

Čitateľská gramotnosť vychádza z koncepcie funkčnej gramotnosti, keďže funkčná gramotnosť je vnímaná ako schopnosť spracovať informácie z tlačeného a písaného textu a využiť ich pri riešení rôznych situácií každodenného života.

Preto v súvislosti s pojmom čitateľská gramotnosť nemožno uvažovať iba o textoch, ktoré žiak číta v škole, teda o učebných textoch, ale aj o textoch v spojitosti s jeho bežným životom mimo školy. A v týchto procesoch často vznikajú problémy, nakoľko žiak potrebuje získané poznanie transformovať do reálnych situácií. Prostredníctvom rôznorodých textov žiak spoznáva aj kultúru slova, rozličné hodnoty, vniká do postojov postáv a podobne, a to dáva čítaniu ďalší rozmer.

Odporúčame venovať pozornosť trom aspektom čitateľskej gramotnosti:

1. procesy porozumenia
 - a. vyhľadávanie určitých informácií
 - b. vyvodzovanie záverov
 - c. interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií
 - d. hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov
2. ciele čítania
 - a. čítanie pre literárny zážitok / fiktívny hrdina, udalosť, prostredie/
 - b. čítanie pre získavanie a využívanie informácií. /aspekty reálneho sveta/
3. čitateľské zvyklosti a postoje /podporujú celoživotné vzdelávanie.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov**

Porozumenie textu možno skvalitňovať pomocou stimulovania kognitívnych funkcií, ktoré sú pri procese porozumenia textu jeho nevyhnutnou súčasťou a odrážajú sa v jednotlivých úrovniach porozumenia a nadobúdania čitateľských spôsobilostí. Pomocou inovatívnych vyučovacích metód dokážeme zlepšiť úroveň porozumenia textu a rozvíjať čitateľské schopnosti u žiakov. Ďalšími prínosmi inovácií je aj naplnenie cieľov pri práci s literárnym textom - navodzovať pozitívny prístup k umeleckej i vecnej literatúre, zlepšiť vnútornú motiváciu žiaka k učeniu a rozvíjať ich tvorivosť, samostatnosť i sebavedomie ako aj k vzťah samotnému procesu vzdelávania.

Žiak by mal po systematickej aplikácii inovačných metód a prístupov vedieť spracovať informácie zo súvislých textov, nesúvislých textov, kombinovaných a zložených textov, pričom je dôležité pojmové zjednotenie, ktoré odporúčame už pred začiatkom akejkoľvek aktivity: súvislé texty sú utvorené z viet, usporiadaných do odsekov, ale aj do častí, kapitol, kníh, rozprávanie je typ textu, v ktorom sa informácie vzťahujú na vlastnosti objektov v čase, výklad je text, v ktorom sa informácie podávajú ako prvky, prostredníctvom ktorých sa môžu analyzovať, poskytujú vysvetlenie, v akom vzťahu sú časti a celok. Opis je text, v ktorom sa informácie vzťahujú na vlastnosti objektov v priestore.

Odporúčame pri práci so ŠKVP podčiarknúť význam kľúčových kompetencií, ktoré sú dôležité pre rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritickej práce s informáciami:

1. kompetencia k celoživotnému učeniu sa, v rámci ktorej žiak: ✓ si uvedomuje potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizáciu a osobného rozvoja, ✓ dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa, ✓ dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať,

2. sociálne komunikačné kompetencie, v rámci ktorých žiak: ✓ dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci účelu komunikácie ✓ efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie.

Pri implementácii metód rozvoja kritického myslenia a čitateľskej gramotnosti vo vyučovaní je dôležité bezpečné, motivujúce a inkluzívne učebné prostredie.

Odporúčame

- vytvoriť v triede podnety na kritické myslenie a uvažovanie

(dostatočný priestor na diskusiu, sledovanie rôznych názorov a formulovanie otázok).

-vybrať a realizovať vyučovacie metódy, aktivity a formy práce, ktoré by rozvíjali kritické myslenie u žiakov (systematické využívanie činností a postupov podporujúcich aktívne učenie sa žiakov v

samostatnej činnosti i vo vzájomnej kooperácii, prispôsobovanie fyzického prostredia triedy zvoleným metódam a formám práce).

-rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov (pomoc pri formulovaní vlastných myšlienok žiakov, rozvíjanie čitateľskej gramotnosti, texty ako zdroje podnetov na kritické uvažovanie, vytváranie vlastných podporných metodických materiálov).

- zabezpečiť žiakom bezrizikové prostredie (aktívne učebné prostredie, podpora pozitívnych vzťahov medzi žiakmi).

Odporúčané metódy pre rozvoj kritického myslenia:

Voľná tvorba

Metóda umožňuje voľné plynutie myšlienkových postupov v mysli. Odporúčame zachovať niekoľko zásad:

- žiaci píšú svoje vyjadrenia k problému v stanovenom časovom limite (zvyčajne 5 minút),

- pri písaní nie je potrebné dbať na pravopis, slovosled,

- žiaci počas písania nedvíhajú pero z papiera, ak im nič nenapadne, čmárajú si na okraje papiera (to robí problémy hlavne starším osobám zvyknutým na úhladnú úpravu písaného prejavu),

- pri prezentovaní myšlienok, nápadov a názorov je potrebné vyhnúť sa kritike a výsmechu,

- verejne prezentujú len tí žiaci, ktorí chcú, voľné písanie býva zvyčajne anonymné.

Závisí od cieľa, situácie, času a iných okolností, ovplyvňujúcich rozhodnutie učiteľa, akú formu práce využije počas voľného písania. Výsledné práce voľného písania môžu byť žiakmi nahlas prezentované, alebo ich učiteľ môže len pozbierať.

Zhodli sme sa tiež na nasledovných odporúčaníach pre kladenie otázok. Pre učiteľa je dôležité uvedomiť si a už pred vyučovaním si premyslieť, prečo, komu a kedy klásť otázky:

- zatvorené (pýtajúce sa na konkrétne prvky učiva, sú faktografické, majú

len jednu správnu odpoveď, sú reproduktívne, často sa viažu na konkrétny text, obrázok),

- otvorené, problémové (vyžadujú si viac než len reprodukciu).

Odporúčame implementovať do edukačného procesu dynamickú diagnostiku:

-kognitívne procesy sú vysoko modifikovateľné. Úlohou testovania je teda zistiť stupeň modifikovateľnosti skôr ako manifestnú úroveň výkonu;

-interaktívne hodnotenie, ktoré zahŕňa fázu učenia, poskytuje lepšie informácie o učebnej kapacite žiaka ako samostatný výkon;

-cieľom hodnotenia je odhaliť učebný potenciál žiaka.

Ďalšia analýza ešte otvorila veľmi zaujímavý princíp– zónu proximálneho (potenciálneho) rozvoja.

Zóna potencionálneho rozvoja

Oblasť vývinových kompetencií (intelektových operácií a poznatkov), ktoré sú spešne používané vtedy, ak sú iniciované v sociálnom vzťahu kooperácie. Ide o oblasť, v ktorej žiak dokáže určitú funkciu, resp. určitý poznatok úspešne používať k riešeniu úloh, ale iba za predpokladu spolupráce s ostatnými.

Zóna aktuálneho rozvoja.

Oblasť vývinových kompetencií, ktoré sú samostatne používané v samostatnej činnosti. Ide o oblasť, v ktorej žiak dokáže určitú funkciu, resp. určitý poznatok úspešne používať k riešeniu úloh, samostatne bez pomoci tímu.

Odporúčame nižšie uvedený postup práce s textom:

1. Skimming- úvodné oboznámenie sa s materiálom má slúžiť žiakom na to, aby sa vedeli rozhodnúť, či sa tomu budú venovať hlbšie alebo nie. Stratégia vhodná pri voľbe zdrojov.
2. Scanning- skenovanie textu, zručnosť využiteľná pre konkrétny údaj. Stratégia vhodná pri hľadaní informácie.
3. Searchreading- výskumné čítanie, hľadanie kľúčových slov a fráz, ktoré pomáhajú nájsť špecifické informácie.
4. Extenzívne čítanie- čítanie dlhších súvislých textov vyžadujúcich všeobecné pochopenie.
5. Intenzívne čítanie- kratšie texty, výber špecifických informácií, presné detailné čítanie.

Čo sa týka podpory kritického myslenia, zhodli sme sa na potrebe uplatňovať v čo najvyššej miere koncepciu konštruktivismu a konektivismus – vo výučbe, rozvíjame kritické myslenie žiaka. Teória konštruktivistického poznávania a učenia sa vychádza z predpokladu, že žiak v aktívnej interakcii s prostredím postupne konštruje svoj poznatok. Stáva sa bádateľom, skúma vzájomné vzťahy medzi javmi, stanovuje a overuje hypotézy. Odporúčame preto, aby vyučovanie tak prebiehalo v troch fázach - trojfázový model učenia:

- Evokácia (používame metódu brainstorming).
- Uvedomenie si významu (vytvárame vzťahov medzi známymi a novými poznatkami).
- Reflexia (schopnosť uplatniť získané poznatky v praktických úlohach).

Aj v ďalšom období sa budeme témam venovať, a to hlavne v rámci predmetových komisií a vzdelávacích oblastí.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Edita Kormanová
12. Dátum	31.01. 2023
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Ing. Ondrej Holienčík
15. Dátum	
16. Podpis	

Pokyny k vyplneniu Písomného výstupu pedagogického klubu:

Písomný výstup zahrňuje napr. osvedčenú pedagogickú prax, analýzu s odporúčaniami, správu s odporúčaniami. Vypracováva sa jeden písomný výstup za polrok.

1. V riadku Prioritná os – Vzdelávanie
2. V riadku špecifický cieľ – riadok bude vyplnený v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP
3. V riadku Prijímateľ - uvedie sa názov prijímateľa podľa zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len "zmluva o NFP")
4. V riadku Názov projektu - uvedie sa úplný názov projektu podľa zmluvy NFP, nepoužíva sa skráteneý názov projektu
5. V riadku Kód projektu ITMS2014+ - uvedie sa kód projektu podľa zmluvy NFP
6. V riadku Názov pedagogického klubu (ďalej aj „klub“) – uvedie sa celý názov klubu
7. V riadku Meno koordinátora pedagogického klubu – uvedie sa celé meno a priezvisko koordinátora klubu
8. V riadku Školský polrok - výber z dvoch možností – vypracuje sa za každý polrok zvlášť
 - september RRRR – január RRRR
 - február RRRR – jún RRRR
9. V riadku Odkaz na webovú stránku zverejnenej správy – uvedie sa odkaz / link na webovú stránku, kde je písomný výstup zverejnený
10. V tabuľkách Úvod, Jadro a Záver sa popíše výstup v požadovanej štruktúre
11. V riadku Vypracoval – uvedie sa celé meno a priezvisko osoby/osôb (členov klubu), ktorá písomný výstup vypracovala
12. V riadku Dátum – uvedie sa dátum vypracovania písomného výstupu
13. V riadku Podpis – osoba/osoby, ktorá písomný výstup vypracovala sa vlastnoručne podpíše
14. V riadku Schválil - uvedie sa celé meno a priezvisko osoby, ktorá písomný výstup schválila (koordinátor klubu/vedúci klubu učiteľov)
15. V riadku Dátum – uvedie sa dátum schválenia písomného výstupu
16. V riadku Podpis – osoba, ktorá písomný výstup schválila sa vlastnoručne podpíše.